

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hozva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám árak: 4

NAGYVÁRAD, július 21.

Mauzoleumban.

Ott fekszik immár a Szent Vinceze intézet kápolnájában, melyet fejedelmi bőkezűséggel azért épített, hogy legyen annak a városrésznek, a mely a szívéhez nőtt, kulturális központja, legyen a hit- és erkölcsi élet előmozdítója és most egyuttal — az ő mauzoleuma lesz.

Királyok építenek maguknak és elődjüknek, a hálás népek építenek győzelmes hadvezéreknek és bölcs államférfiaknak mauzoleumot, melynek minden festménye vagy szoborműve az illető halhatatlan érdemeit dicsőíti.

Az a szép román stílusú kápolna, melyben Nogáll püspök hamvai nyugosznak, Isten dicsőségére épült, az intézet a hazafias és keresztény szellemű művelődés terjesztésére s a felebaráti szeretet önzetlen gyakorlására emeltetett, de annak minden köve a nagy alapító érdemeit hirdeti, kinek hamvai ott várják most már a boldog feltámadást az intézeti kápolna kriptájában.

Jobb helyet nem találhattunk volna a mi megdicsőült nagy halottunk porlandó tetemeinek.

A hol életének javarésztét munka, gond, fáradság és öröm között töltötte, a hová áldozta ritka nagylelkűséggel jövedelmének legnagyobb részét, — ott van legméltóbb helye az ő síremlékének.

Sirja felett jobbra Szent Vinceze oltára áll. A szobor a szegények nagy apostolát egyszerű fekete talárban ábrázolja karján egy parányi kiseddel. Az ő példáját követte, az ő ültetvényeit gondozta, ápolta a megdicsőült Nogáll püspök.

Jó helyen van az ő sirja. Lemondó életet folytató, önfeláldozó munka közt élő irgalmas nénikék és ártatlan gyermekajak rebegnek naponkint Istennek tetsző imát sirja felett.

A Jézus Szíve szerinti főpaprak, az önfeláldozó hazafinak, a nagy emberbarátnak, a ragyogó tollu magyar írónak emlékét pedig kegyelettel őrzik mindenütt, hova hire-neve elhatott, különösen e város és megye hálás népe s eljár emlékéhez meríteni abból rendíthetetlen hitet, törhetetlen hazafiságot és evangéliumi felebaráti szeretetet.

A gyászházuál.

Impozáns módon nyilatkozott meg a közönség részvéte Nagyvárad jóltevőjének temetésén. Nagy, előkelő közönség foglalta el a gyászház udvarát, egy nagy tömeg pedig megingathatlan fallá tömörülve az utcára szorult, az őszinte megilletődés azonban a rendet nem engedte megzavarni.

Képviselve volt itt a törvényhatóságokon kívül Nagyvárad valamennyi társadalmi és kulturális intézete, egyházai, hivatalai, az uradalmi tisztikar, a Szent Vinceze intézet, az újvárosi és velencei zárda nővérei növendékeikkel, a Ferencz-rendi apácák, az Erzsébet árvalányház növendékei, a nagyváradai Kath. Kör, a nagyváradai legény-egylet gyászlobogóval, az első

nagyváradai munkás betegsegélyző egylet gyászlobogóval és fáklyákkal.

Az elhunyt rokonai közül jelen voltak: *Nogáll* Károly ny. törvényszéki bíró (Gyula), *Nogáll* Pál posta és távirtda pénztárnok, *Nogáll* László kétegyházi plebános, *Vasskó* százados és neje.

A nagy tömegeből a következőket jegyeztük föl: dr. Beóthy László főispán, gr. Wenckheim Géza, Lovetto Károly altábornagy, Wagner alezredes, Lőrinczy alezredes, Szabó József, Juhász György, Des Echerolles Kruspér Károly, Laurán Agoston, Szunyogh Péter, Major őrnagy, Urbán Adolf, Marienescu Athanáz, Mihucz százados, Sipos Orbán, Sal Ferencz, Bócz Géza, Hlatky Endre, Rádl Ödön, dr. Persz Adolf, Plathy Miklós, Vidovich György, dr. Molnár Imre, dr. Szolcsányi Hugó, dr. Sipos Árpád, dr. Magyary Géza, Szunyogh Lóránd, Géczy Lajos, Reismann Mór, Papp Imre, Székely Sándor, Jancsó Dezső, Jancsó Lajos, Bencsik Sándor, Südy Gyula, Óváry Sándor, Óváry Lajos, Piacsek Sándor, Böhm György, Török László, Pintér Mihály, Harmathy Károly, Szemes Imre, Rátkay József, Daray Mátyás, Janky József, Grám Szilveszter, Kőváry Tivadar, Cséplő Péter, Pakala Tamás, Mihucz Péter, Lencsés János, Papp János, Örléy Kálmán, dr. Wimmer Julián, Aranyossy Celestin, Vagaszky János, Fráter Kálmán, dr. Wallner Ödön, dr. Fassy Lajos, Balázsházy Iván, Keszthelyi Zoltán, dr. Gyöngyössi István, Rezey Gusztáv, Rácz Mihály, Dus László, Ragány János, Bordé Ferencz, Darvassy Lajos, dr. Baróthy Ákos, Busch Dávid, Komlóssy József, Tóth Márton, Istvánffy István, Hoffmann Henrik, Stark Gyula, dr. Hoványi Géza, Szilvássy Alajos, dr. Hoványi Gyula, Serényi Gusztáv, Békéssy János, Molnár Lajos, Papp Károly, dr. Miskolczy Ferencz, ifj. Rimanóczy Kálmán, Olasz Elemér, Olasz Ákos, Marschalkó Leó, Vinkler Lajos, Kiss Elek, dr. Karsch Lolion, Schmolcz százados, Szűts István, Olasz Gyula, dr. Terner Béla, dr. Márkus László, Schweiger Ede, Bereczky Géza, Tóth István, Peiser Károly, Milibák József, dr. Mártonffy Bogdán, Bozóky Béla, Szentlélek Kálmán,

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Miért nem nősült nagybátyám?

Irta: Mikusay József.

Esős, borongós délután volt s én hivatal után egyenesen haza mentem.

Asztalomon helyből egy levél várt.

Mindjárt megösmertem bácsim irását, ki 67 éves, jó módú és elegáns tarokkista volt. Gondoltam bizonynyal most is tarokk-pártira hív. Levele azonban imígy volt szövegezve: »Emlékezhetsz reá, hogy egyszer arról tudakozódtál, miért nem nősültem. Én akkor azt ígértem, hogy halálom előtt megtudod. Ha hallani akarod siess hozzám, nehogy késő legyen!«

Végtelenül sajnáltam a jó bácsit s azonnal hozzá siettem.

Lefüggönyözött szobába léptem be, melyet egy zöld ernyővel fedett lámpa világított meg. A halványság, melyet e lámpa mindenre és mindenkire vetett, még borzasztóbbá tette a képet. Az iszonyu kinoktól eltorzult arccal feküdt bácsikám halálos ágyán s látszott, hogy köszvényétől, mely annyit kizozta, nemsokára megváltja a minden földi szenvedéstől megváltó halál.

Ágya mellett állt mankója. Ez az a darabfa, mely kinjainak folytonos szemlélője volt; ez az,

mely hitvesként hűen kísérte kinteljes életén át s vele megy le a sötét sirba is. Óh, ha ez a fadarab érezni tudna nem bírta volna el annyi tenger szenvedés látását s rég meg szökött volna a terhes szolgálattól, egy életnyi gyötrelmet vonszolni a sir felé.

Ugy látszik észrevette bácsim, hogy valaki közelit ágyához, mert megmozdult s miközben felém fordult, arca vonaglott, iszonyu kinok gyötörhették.

Ágyához léptem; megörült, midőn fölismert.

— Már megint ágyban bácsikám? — kérdém.

— Ágyban, de nem soká; de igen soká, örökké, hisz ágy az is s hol örök az éj, örök az álom is . . . felelé.

Minden idegemet átjárta a borzalmas beszéd s miközben azon gondolkoztam, hogy milyen vigasztaló szavakat lehetne erre mondani, oly mozdulatot tettem székemen, melyet csak a meghatottság s az ebből származó zavar közben tesz az ember.

Meglöktem a mankót, az végig siklott az ágy szélén s üembe hullott.

Borzongás futott át rajtam.

Bácsim szólt:

— Megunte már az is a szolgálatot; örülj, nem lesz reád már szükség, ott nem kell mankó, pihenhetünk mind a ketten. Hanem hallgass ide, mert nincs sok időm s mely titkom

nem akarom örök titoknak vinni le a sötét sirba.

Szerettem egy leányt szivem minden hevével s ő is. Boldogságunk nem tartott soká, őt más is szerette, magához edesgette. Hűtlen lett, megcsalt s annak a felesége lett. Kitéptem a hűtlen képét szivemből.

Mit mondtam? Én téptem ki? Ki tépte ő maga, az a kis kéz, melyért én életemet adtam volna, melyet ő másnak adott s nekem csak a tépés helyének gyógyítása maradt. Gyógyítottam, de a sebhely megmaradt, nem heged be soha . . . de igen . . . igen . . . nemsokára . . .

A szivgyötrelmek arczomon megkövülve ott maradtak; ott ülnek ma is. Csak rejtek-helyeim, melyek könnyezni láttak és sóhajtozni hallottak, tudnák megmondani, mennyi sokat szenvedtem.

Két év, a szenvedés két hosszú pokla telt el s ő özvegyen maradt.

Közös ismerősünkkel találkoztunk s a sors ugy akarta, hogy ketten maradjunk. Kinos csend lett, mert ami egész lelkem lekötve tartá, ezt nyelvemre venni nem akartam. Észre vette mégis, hogy szeretem s e nő most mélyebbre vágja sebem; azt mondja, hogy szeret, hogy mindég is engem szeretett, hogy percznyi kábulás vitte ahhoz férfihez, de két év mulva felocsudott a kábulásból.

Kugler Albert, Hranyczy Károly, Láng József, Mura Fülöp, Réz Mihály, Böszörményi Géza, Pekanovits Imre, Barry József, Kovács Béla, Reinle Gyula, Petry Gyula, Kiss Ernő, Tarnay Károly, dr. Fráter Imre, Nozák Rudolf, Kledorfer Lambert, Kádár János, Csatóy István, Cséplő Péter, Oó Mihály, Bérczy János, Reményffy Rezső, dr. Sarkadi Lajos, Markovits Károly, Vértessy Andor, Kovács Jenő, Bázár Győző, Darvassy Lajos, Schwoy Vilmos, Nagy Ignác, Nagy Lajos, Ferdényi Olivér, Frankó Endre, Palkovits Imre, id. Rimánóczy Kálmán, Rozsly Géza, Karger Sándor, Plander Sámuel, Zsdánszky László, Szilárdy Ernő, Amánt Béla, dr. Kornstein Lajos, dr. Mayr László, Gábor János, Krüger Viktor, dr. Edelmann Menyhért, dr. Nemes Aron, Ternyei Ferencz, Szmekta Ödön, Groza János, Számborovszky Rezső, Velyászky Gyula, Vidovich Bóna, Sztarill Ferencz, dr. Berkovits Ferencz, Ujhegyi Béla őrnagy, Andriská Károly stb.

Háromnegyed kilencz óra előtt néhány perczel lépett az udvar közepére helyezett koporsóhoz, mely az elhunyt püspöki jelvényeivel volt díszítve, dr. *Schlauch* Lőrincz bíbornok püspök gyászornátusban káptalana és papsága élén s csakhamar felhangzott hatalmas karból a Circunderunt me gyönyörű gyásmelódiája.

A gyásmise.

A beszentelés végeztével a koporsót a városi tisztikar tagjai *Rácz* Mihály, *Ragány* János, *Busch* Dávid, *Bordé* Ferencz, *Baróthy* Ákos dr. és *Hoványi* Géza dr. vették fel s helyezték az uradalmi lovak által vont gyáskocsira. A gyászmenet ezután a székesegyházba vonult, hol a holttestet az uradalmi tisztikar tette a templom hajójában fölállított katafalkra. A gyászistentiszteleten dr. *Schlauch* Lőrincz bíbornok püspök celebrált s mise után beszentelte a holttestet.

A gyászmenetben az elhunyt érdemeit bársony párnán *Bokor* József püspökségi irodaszolga vitte, ki szintén nagy jóltevőjét tiszteli az elhunytban.

A gyászmenet.

Alig láttunk még Nagyváradon oly meghatóan impozáns gyászmenetet, mint a minő a *Nogáll* püspök temetésén volt, a székesegyháztól a Szent Vincze intézetig.

Az intézethez vezető utcákon ezrek és ezrek álltak, könnyező szemekkel.

A menetet az intézetek növendékei nyitot-

ták meg. Az apró, nagyrészen árva gyermekek kísérték utolsó útjára nagyszívű jóltevőjüket.

Ezután a kath. legényegylet tagjai mentek gyászlobogóval.

A I sz. káptalan tagjai Dr. *Bognár* István, *Wolafka* Nándor v. püspök, *Schiefner* Ede, *Andrássy* János, *Bunyitay* Vincze kanonokok, továbbá *Gröh* Ferencz és *Grócz* Béla prépostok, *Spett* Gyula pápai kamarás, *Csomák* János esperes, Dr. *Karsch* Lollion, *Alacs* Károly *Szebeny* Gyula, *Chilkó* László, *Richter* Jenő stb. plébánosok, utánuk következett az assisztáló papság: *Vinkler* József püspök, *Palotay* László, *Zajnay* János, *Radnay* Farkas, *Fetser* Antal kanonokok, *Dencs* János és *Kucsovsky* Lajos czimzetes kanonokok, dr. *Karácsonyi* János b.-püspöki-i esp.-plébános és *Léky* Kornél bikácsi plébános, dr. *Szemethy* Géza titkár, *Nyáry* Ignác könyvtárnok, *Makkay* József és *Mándoky* Sándor karkáplánok és a növendékpapok.

Közvetlen *Vinkler* püspök és *Palotay* László kanonok után lépdelt aranyrojtos gyáspalástban dr. *Schlauch* Lőrincz bíbornok, meghatottan, kezében a feszülettel.

A gyáskocsi két oldalán díszbe öltözött városi és megye hajduk, a nagyvárad munkás betegsegélyző egyesület tagjai fáklyákkal és a Kegyelet temetkezési intézet dísztestőrei haladtak.

A koporsó után zászlóval vonultak a különféle testületek, egyesületek, képviselői s az előkelő közönség.

Mikor Széles-utcán át a gyászmenet a Nogáll-utczába ért, a különben is keskeny utcát a Szent Vincze intézet előtt zsufolásig megtöltötte a közönség. A nagyszámban kivonult rendőrség *Szabó* Gábor és *Kápolnay* Gyula. rendőrbiztosok vezénylete alatt nagy igyekezettel tartották fenn a rendet.

Az intézet udvarába csak a hírlapírókat és néhány előkelő férfit engedtek be. S ez az intézkedés elejét vette a tolongásnak az intézet különben is szűk udvarán.

Midőn a gyászmenet megérkezett, a zárdák növendékeit és a kath. legényegylet tagjait bocsátották be a kápolna udvarára s aztán bevonult a papság s a káptalani uradalom tisztikara vitte be a masszív nehéz koporsót, követve a főispán vezetése alatt a két törvényhatóság tagjaitól.

A kápolnában dr. *Schlauch* Lőrincz bíbornok még beszentelte a holttestet s a tulajdonképeni gyászszertartás véget ért.

Befejezésül a kápolnában a várad-olaszi és ujjvárosi Szent Vincze intézetek egyesített énekkara dr. *Szemethy* Géza p. titkár vezetése alatt az általa ez alkalomra szerzett »Requiem aeternamot« énekelte el szépen, meghatóan s a kath. legényegysület énekkara pedig egy mélabus, megkapó magyar gyászéneket adott elő *Kalmár* Illés karnagy vezénylete mellett.

A sirhely.

Ezután lebocsátották az áldott szívű főpap hült tetemeit a kápolnában most készített sirboltba.

A kápolna szentélye előtt van a sirbolt. Mintegy két méter mély, 3 méter hosszú s 1 méter széles kifalazott üreg ez, a melyet teljesen beboltoltak s kölapot helyeznek rá.

Itt fog pihenni a szegényekért, minden szép és nemesért dobogott arany sziv s az áldó szellem ott fog örködni abban a jótékony intézetben, a melyet határtalan szeretete alkotott.

*

A temetés után a préposti laknál több mint száz forintot osztottak ki a jóltevőjüket sirató összesereglett szegények között.

A részvét.

Egyre érkeznek a nagyvárad káptalanhoz a részvétnyilvánítások, a melyek a nagy veszteség felett érzett fájdalmat tolmácsolják.

Tegnap már közöltük az érkezett táviratok egy részét; ujabban a következő részvétsürgönyök érkeztek a káptalanhoz:

Budapest: Mély megilletődéssel értesültem *Nogáll* püspök elhunytáról. A katolikus magyar főpapi karnak kiváló tagja költözött el vele, ki az egyházi és a hazafias erényeket, a tiszta vallásosságot s az önzetlen emberbaráti szeretetet egyaránt egyesíté nemes szívében. Fogadják kérem őszinte részvétem kifejezését.

Wlassics.

*

Alsó-Tátrafüred: Mély megilletődéssel hallom apostoli buzgalmu fölszentelt püspökünk halálának hírért. Kérem elfogadni őszinte részvétem nyilvánítását.

Gróf Zichy Géza.

*

Szerettem, összes szenvedélyemmel szerettem még mindég, hűtlenül is, de nem hittem többé neki. Büszkeségem sem engedé azt elvenni, ki megcsalt, ki talán csak azért jönne hozzám, mert özvegyen maradt.

Azt mondtam neki, két év előtt szerettelek, de te megcsaltál s én elfeledtem a hűtelent. Mondhatod már, hogy nem csalsz többé, én sem csallak, nem szeretlek . . .

Azután többször találkoztunk még, de nem beszélünk szerelmünkről soha.

Ugy tetszik néha, hogy szeret, hogy mutatott közönyömmel gyötöröm, de gyötörtem vele magam is s ha özönnel hulltak volna könnyei sem tudtam volna hinni neki soha . . . soha . . .

Oh hisz nem bíztam-e benne egyszer s nem csalatkoztam-e?

Pedig úgy fájt, hogy nem hittem neki, úgy fájt, hogy eléje nem borultam; de nem tettem, mert tudtam, hogy a szenvedést is, mi fel-fel csillan szemében, az okozza, hogy nem diadal-maskodhatik szívem felett.

Ilyenkor éreztem, hogy van gyönyör néha a fájdalomban is s azt a fájdalmat, mit visszautasításom okozott, fel nem cseréltem volna azért a gyönyörért, melyet szerelmem bevalása ígért.

Mit is értem volna vele? Azt, hogy nőm lesz, de gondolatban, érzeményben nem egy velem soha.

S ha bírom is, megcsalt volna egy gondolat. Midőn leghőbbben ölelem másnak nevét dobbantja szíve, szeme mást keres bennem, ajka másnak ajkát véli csókolni, midőn engem ölel.

Multak évek. Őt kérték férjhez, de nem ment. En sem nősültem, csak vártam . . . vártam magam sem tudom mire. Talán azt hittem, hogy a multak meg nem történtek lesznek egykoron?

Hogy fényesen világlik ki hű szerelme? De mikor, hiszen 30 év telt már el.

Éreztem, hogy amint ő férjhez megy nősülni fogok, mert hisz kitűnik, hogy nem szeret s vesztett boldogságom legalább nyugalommal váltom meg.

Ő nem ment s én vártam . . . vártam, kezdtem bánni, hogy nőmmé nem tettem, ha nem szerelmet, de legalább enyhületet nyert volna talán e kebel.

De megint eszembe jutott, enyhületet várni egy olyan mellett, kit szeretünk s aki nem szeret, — olyan, mint nyugodt alvást várni a skorpiók között.

Gyakran már indulóban voltam, hogy bevalom szerelmem, megkérem kezét, de tükör elé állva 60 éves aggastyánt, összegörbülve, mankóval mutatott a tükör, aztán meg a kétely, a kudarczól félelem . . .

Igy jött napra a nap, évre év s hűségét kipróbálni egész életemet áldoztam fel . . .

Eddig ért bácsim, mikor az inas vendéget jelentett be. Bácsikám összerendezte, tekintetével az ajtóra meredt, arca egy pillanatra felderült, aztán minden testi kinjainál is iszonyubb kint, lelki kint árult el.

Talán az derítette fel arcát, hogy ő jön, ő szereti; talán az fájt neki, hogy késő, minden késő . . .

Őszes fűtű, gyászruhás nő lépett be a felnyitott ajtón, ránczos arca a szív fájdalomtól volt eltorzulva s nem annyira aggságot, mint szörnyű lelki kint, csalódást mutatott.

Az ápolók s én távoztunk, ketten maradtunk a szobában. Én a másik szobában maradtam s a nyitott ajtón néztem az ágyhoz közeledőt.

Amint közelített, arca ránczai lassan elsimulni látszottak, alakja kiegyenesedett s csak a szív fájdalom bélyege és a szemeiben a hűség igaz gyöngyeiként ragyogó könnycseppek árulták el szenvedését.

Arcukat pir borítja el, amint tekintetük találkozik, szemeik felcsillannak a mult idők emlékeire s hosszan . . . hosszan néznek egymásra a multakon merengők. Bíró s vádlott néz egymásra; bíró és vádlott mindenik s amint néznek szemük könnyel, a bánat könnyével telik meg. Egy életnek rablott üdvét kéri számon a bíró, de úgy érzi nagyobb büns vádlottnál a vádió.

Reichenhall: Szent emlékü prépostunk, erényeivel, tevékenységével, alkotásaival dicső példányképünk elhunyt alkalmából megilletődve tolmácsolom fájdalmimat súlyos veszteségünk felett.

Fraknoi.

Kalocsa: Azon súlyos veszteség alkalmából, mely a főtitelendő káptalan nagyprépostjának gyászos elhunytával érte, fogadja fájdalmas részvétünket.

Kalocsai főkáptalan.

Temesvár: Fogadja a főtitelendő káptalan érdemekben gazdag megdicsőült nagyprépostjának elhunyt fölötti méltó gyászában őszinte mély részvétünk nyilvánítását.

Csanádi káptalan.

Budapest: Mély részvétünket fejezzük ki Nogáll püspök Ó Méltósága halála fölött. Dicsőség emlékének!

Országos Pázmány-egyesület elnöksége.

Félszerfalu: A legmagyarabb és szent életű elhunyt püspök személyében drága nagybátyám halálát gyászolom. Az ut távolsága és hivatalos lekötöttségem tart vissza a leutazástól, hogy utoljára csókoljam meg amaz áldásos kezeket, melyek velem és hitközségemmel annyi sok jót tettek.

Nogáll Károly,
tormafalusi plébános.

A **Magyar Állam** Nogáll püspök elhunyt alkalmából a többek között a következőket írja:

Nogáll Jánosnak nevét áldó kegyelettel emlegetik széles e hazában. Elete szentségének, áldozatkészségének híre tulszárnyalta a nagyváradi egyházmegyét, melynek fődíszé és büszkesége vala, művei, jócselekedetei által soha el nem tűnő nevet hagy hátra példaadásul azoknak, kiknek az egyházért, a magyarságért, az emberszeretetért égő szívet ad a Gondviselés. A Krisztus követésének fordítója a magyar ájtatossági irodalomban Pázmányéhoz méltó nagy alakja irodalmi történetünknek s évszázadok múltán is tanulságára lesznek művei a tudósoknak, kik az igaz magyar irodalmi nyelvet kutatván,

szomjazva keresik a tizenkilencedik század megrontott irodalmában a jeleket, kik a magyarság szellemi, erkölcsi, nemzeti őseréjét felismerték, a szerint irtak, éltek és eselkedtek.

Nogáll püspökben a főpapi, a hazafiúi és az általános emberi erények oly csodás harmoniában olvadtak egybe, hogy már életében a történeti alakok fénye ragyogott le róla. Rajongással szerette őt az egész magyar latholozizmus, s ő is egész lélekkel a magyar katolicizmusnak szentelte munkásságát. Jótékony intézetei, alapításai, a nevelésért hozott áldozatai mellett a katolikus közszéleket is mindig bizton számíthattak támogatására, a jó irodalomnak nem volt nála lelkesebb pártolója, s nagy irányú irodalmi munkásságával, ájtatossági műveivel is gazdag kalászokat gyűjtött az üdvösségre, fel sem mérhető az a nagy, az a sok jó, a mit munkái által művelt a lelkekben.

Szentelt törvények.

Mint tegnapi számunkban közöltük, a Wiener Zeitung-ban megjelent a 14. §. alapján kiadott császári rendelet a közvetett adókról és az osztrák-magyar vám-tarifáról. A magyar hivatalos lapnak szintén a tegnapi száma közli az erre vonatkozó szentesített törvényeket. A szentesített törvények a következők: Az osztrák magyar vámterület általános vámtarifájának módosítása, 2. a sör és ásvány-olaj s a cukoradónak a fogyasztási terület részére való biztosítása, 3. a cukoradóról, 4. a söradóról, 5. a sörfogyasztási adó eltörlése mellett behozandó söradó pótlékról, 6. Az égetett szesz italok után fizetendő szesz-adó pótlékról. A kiegyezésre vonatkozó többi törvényeket — hir szerint — a hivatalos lap vasárnapi száma fogja közölni.

A Petőfi ünnepély.

— Saját tudósítónktól. —

Egy érdekes patriarchális levelet intézett Nep. Nagy János verebélyi ügyvéd a Petőfi társaság elnökségéhez.

A levél így kezdődik:

A sok ezerre menő Nagy Jánosok közül én vagyok az

ki József főherceg 5. cs. és kir. fenségével együtt növekedtem — s kivel a fenség folytonos levelezésben van — máig.

Mig némán néztek, szemek beszéltek s több érzést tudott kifejezni egy pillantásuk, mint amennyit elmondani és meghallani idejük lehetett.

— Szerettelek, kábaság csábitott el tőled egy perczre s mire szabad lett újra szeretnem, szived megvetett. Nem, nem szived, büszkeséged veté meg szerelmemet. Pedig mondtam, hányszor mondtam, hogy a csak téged... téged... hogy a másik álom volt. Nem hittél, daczoltál, pedig szomorú multunkért kárpótolni volna a boldog jelen.

— Most hiszem már, hogy szeretsz, mint fáj nekem hogy késő van, hogy az enyém nem lehetsz.

Igy beszéltek szembeszéddel s mindenik úgy érezte, hogy ő a bűnös, hogy érte szenved a másik ártatlanul.

Véget ért itt a szembeszéd, megnyilott a nő ajka, miközben a haldokló ágyára könnyezve borult.

Megértette, hogy bácsim mindig... mindig szerette őt s tiszteres volt a veszteség, a fájdalom. A veszteség, mert hűtlensége miatt, a forrón szeretőt nem bírhatja, a fájdalom, mert kölcsönös volt szerelmük. Pár szava is könnybe fuladt:

— Bocsásd meg lelkem bűneit, bocsásd meg, hogy éltem minden örömet elraboltam.

Szólni akar az aggastyán, de nem bír

már csak nyög, ajka mozog, de értelmes szót kimondani nem bír, csak kinosan nyöszörög.

Sok volt a haldoklónak ennyi öröm és kin egyszerre. Annyi öröm, amennyit az a tudat adott, hogy valóban szerette; annyi gyötrelmet, amennyit a meddő mult emlékébe hozott.

Merevülni kezdő kezével a szerető kezét megfogja, segítségével felül. Szólana, de eláll szava, még egyszer feltekint ő reá, aztán lehánytatlik, megvonaglik s halott.

Szeme üvegesül, arca merevedik, de a végső arczpir, a végső tekintet az övé, a kedvesé.

Ráborul a nő a halottra, de hiába szólítja, hiába kéri, hogy szeresse.

Szeme fényit nem adják vissza azok a szemek sem, melyekben egykor élete minden boldogságát kereste, kihűlt szívet nem melegítik fel a forró könnycseppek, melyek arczára pattaként folynak; ajkainak mézét nem hozzák meg a pazarul rájuk rakott csók s füle nem hallja azt bz édes szerelmi suttagást, mely egykor egész valóját hatotta át, sem a görcsös zokogást és fájdalm kiáltásokat, melyek az előtt talán megörjítették volna.

Midőn nagy nehezen elvonszoltuk ágyától, még mindig görcsösen szoritotta egymást a forró és hideg kéz engesztelve, megbocsájtva.

Egyedüli azok közül, kik 1842. okt. 6-án jelen voltak Fáy András azon szüretjén, melyen Vörösmarthy Főthi dalát elszavalta.

Egyedüli, kik a Pesti Naplót 1849-ben megalapították.

Sorait így végzi.

Most is elfogok menni Segesvárra, ki Petőfit már Szt. Lőrinczen ismertem.

Az Országos Pázmány-egyesület 6 tagu deputációt küld Segesvárra.

Kis-Körözs szinte megünnepli Petőfi emlékét jul. 30-án, mely alkalomból a kún városok ugyszinte Pestvármegye nagyobb küldöttségek által lesznek képviselve.

A Petőfi társaság megbízásából Pósa Lajos utazik le az ünnepélyre.

A debreczeni ref. iskola 10. tagu deputációval képviselteti magát Segesvárott.

Petőfi Miskolczon. Petőfi költeményeinek nagy kincstárában van egy lirai gyöngy: a három versszakú Alkony (1847-ből), melynek írása helyül Diósgyőr van megnevezve és a melynek melankolikus hangulatához Meszöly Géza rajzolt képet, a nagy illusztrált gyűjtemény számára. Maga Petőfi írta meg utileveleinek második sorozatában, milyen költői hatást tett rá a diósgyőri váromladék s a sziklás, zuhatagos, zöldszin tava, hómori völgy. »Az ember — ugymond — azt gondolja, hogy legalább is Helvéciában van.« Vadnay Károly, Miskolcz város volt országgyűlési képviselője, ki ma is élénken emlékezik arra a szép nyéri napra, 1847. július 8-ikára, melyet Petőfi Miskolczon és a diósgyőri Hámorban töltött, így írta meg ezt az epizódot: Petőfi »boldog utja« közben nézett be Miskolczra, midőn a fővárosból Erdélybe ment, leendő nejéhez, kit annyi szép énekekben megörökített. Vadnay Rudolf, a mostani csongrádi főispán atyja vitte őt Gömörből Miskolczra, a Tompa Mihály bejei lelkészlakából. Közben egy éjszakát Sajó-Kazán töltött a Vadnay-testvérek szüleinek házában. Miskolczon Vadnay Miksa, akkor borsodmegyei szolgabíró, a következő évben a szirmabessenyői kerület legelső országgyűlési képviselője s a nemzeti kormány biztos volt s nagyon szerette az írókat és a költőket. A városháztérnek akkor Vadnay Gábor-féle emeletes háza földszintjén lakott. Oda szállt a költő és oda gyűltek tiszteletére a miskolczai fiatalok. Ebédre az uri kaszinóba vitték. Délután az egész társaság kocsira ült és Hámorba ment. Az első kocsiban ült a költő Vadnay Miksával és ennek tizenöt éves öcsésével, Károlylyal. A hámori kocsiban vigan folyt a mulatás, de a szerelmes költő csenden, merengő volt, inkább kívánt mulatni a természettel, mint a poharazókkal, kik hiába kínálgatták. Kereken kijelenté, hogy ő ugyan Csokonay példájára irt bordalt eleget, de különben nagyon mértékletes borivó. A kocsma melletti kis cseppköves barlangot hosszasan nézegette s a tavon, ahol a legszelebb, balkézzel át dobott egy követ: A többiek nem bírták utánozni ebben, a mi nagy mulatságára szolgált Petőfinek. Este hazamenet a kocsit megállította a diósgyőri várom előtt s belemerült nézésébe. Akkor születetett meg agyában az Alkony című vers gondolata. Miskolczon írta azt a verset a mostani Szeremley-féle ház földszintjén, egy udvari szobában. Másnap elutazott Miskolczról.

A magyar-eszéki mandátum.

Biharvármegye központi választmánya a magyar-eszéki képviselő választást július hó 29-re tüzték ki.

Tudvalevőleg két jelölt van: *Fassie* Tódor belényesi ügyvéd és *Kupsa* Valér pénzügyminiszteri fogalmazó.

A Széll-kormány nem foly be a választásba, hanem teljes szabad kezet enged a választóknak, tehát vége a felülről jövő nyomásnak, csak a megye és az alsóbb tisztviselők ne használjanak semmi erőszakot s akkor inkább érvényesül a választók többségének akarata.

A biharmegyei szabadelvűpárt választmánya tegnap tartotta a jelölt ülést, de nem a megyei székházban, ahonnan jövőre minden párt-konferencia kivan tiltva, hanem a Széchenyi szálloda egyik emeleti termében.

Szabó József elnökölt, előadta, hogy *Goldis* József püspökké választván, a m.-eszéki mandátumról lemondott. A központi választmány a választást július hó 29-re tüzte ki. Értesülése szerint két jelölt van. Az egyik *Fassie* Tódor belényesi ügyvéd, akinek multját, eddigi működését, politikai irányát ismerik.

A másik jelölt *Kupsa* Valér miniszteri fogalmazó. Bizalmasan értesült, hogy *Kupsa* Valér nem jelöltje a kormánynak s egyáltalában nem folynak be felülről a választásba; csupán azt kívánják, hogy jó érzésű román választassék meg. Az a nézete, hogy a régi tradícióhoz hiven, a szabadelvű párt megyebeli, ősmert jelölt mellett foglaljon állást.

Hegyesi Márton felemlítette röviden *Fassie* Tódor eddigi működését, szolgálatát a vármegyénél s indítványozta, miszerint mondja ki a szabadelvűpárt választmánya, hogy *Fassie* Tódort állítja a párt jelöltjének s megválasztását óhajtja.

Az indítványt elfogadták s erről értesítik *Bartók* Kálmánt, mint a m.-eszéki kerület szabadelvűpártjának elnökét.

Tűzveszedelem és baleset a színpadon.

Nagyvárad, július 21.

A személyzet lélekjelenlétének köszönhető, hogy a ma esti színelőadás egy borzasztó tűzkatasztrófával nem végződött. Nagyobb természetű baleset azonban így is történt, egy kórista leány súlyos égési sebekben fekszik s a színpadi személyzet közül is többen szenvedtek kisebb-nagyobb ütődést. Ez az eset elég okulást nyújt az igazgatóságnak arra nézve, hogy a köteles óvintézkedéseket ezután ne dobja sutba és a kellékeket jobban megválogassa.

Varney »Utazás egy apa körül« című operett premier előadása volt ma este. A közönség zsufolásig megtöltötte a színházat és sokat tapsolt a szereplőknek. Az első felvonás minden baj nélkül folyt le, sőt a második felvonás is a végeig.

A baj ott kezdődött a midőn *Székely* Irén (Francine) zsoké ruházatban lovon kijön a színpadra s úgy lovon ülve énekel el egy énekszámot. A kis almásszürke, melyet egy lovász tartott erősen, nyugodtan viselte magát s eszegette a czukrokat, sőt még a tapsvihartól sem ijedt meg, ami az ének után kitört.

Egyszerre azonban hirtelen félreugrott s *Székely* Irén pedig elvesztve az egyensúlyt — leesett, de kisebb természetű ütődést szenvedve talpra ugrott.

Most következett a tableau jelenet görög tüzzel, a mitől a ló annyira megijedt, hogy benyargalt a színpad mögé.

Stefanidesz Károly karmester erre veszedelmet sejtve csengetett s a függöny legördült. A közönség nagy izgatottsággal hallgatta a függöny mögötti dobogást, de arról fogalma sem volt, hogy mily nagy veszedelemben forog.

A ló ugyanis *Fejérváry* ügyelőnek rohant, a ki a színpad mögött a görög tüzet égette s ez az égő holmit ijedtében kiöntötte, melytől nem csak kezét égette meg, hanem még leánya *Fejérváry* Maresa és *Szerdahelyiné* Holló Etel lengő ballerina ruhái is tüzet fogtak. *Szerdahelyiné* az égő ruhát hamar eloltotta, hanem *Fejérváry* Maresa ijedtében végigszaladgált a színpadon s ruhája teljesen összeégett s *lábai, karjai súlyos égési sebeket szenvedtek*, azonkívül lábszárán még lórugást is szenvedett, *Fejérváry* ügyelő a kézfején nagyobb sebeket kapott, *Szerdahelyiné* azonban az ijedtségén kívül mi baja sem lett.

A jelenlevő *Sarkadi* rendőrbíró betörte a tűzjelző ablakát s jelezte a tűzörségen a tüzet, de nemsokára azután visszacsengette.

Ezalatt a közönség sorai közt is kezdett terjedni a színpadi veszedelem híre. Kezdek ijedten kiszállingózni.

Az ajtónál izgatott jelenet fejlődött ki két ur között. Egy éltes ur beakart rohanni a közönség közé »Tűz van« kiáltással, egy másik azonban az ajtónál utját állta s izgatottan beszélt neki:

— Az én feleségem is bent van, de azért nem engedek esztelen pánikot csinálni.

A nézőtér így lassan kiürült, kezdte tárgyalni az esetet az udvaron s midőn megbizonyosodott róla, hogy a veszedelem elmúlt, visszament a nézőtérre hol a karzati törzsvendégeket még a veszedelem s a színpadról fölszálló égés szag sem tudta elzavarni az egyszer megkaparintott u. n. »jóhelyekről«.

Az előadást egy negyed óra mulva nyugodtan folytatták s a közönség a színpadra lépő *Székely* Irént nagy óvációval fogadta.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Augusztus 15. Mulatság Nagyszalontán a gymnasium javára.

Augusztus 23. és 24. Kereskedelmi kamarák kongresszusa.

Augusztus 27. Csonkatorony felavatása Nagyszalontán

Augusztus 29, 30, 31. Vendéglősök kongresszusa.

* **A polgármester balesete.** Dr. *Bulyovszky* József polgármestert Budapestről való hazautaztában tegnap délután sajnos baleset érte. A polgármester a színház s más városi ügyek rendezése végett több nap óta a fővárosban időzött s a tegnap estigyorsvonattal érkezett haza. A gyorsvonat Kis-Ujszállás állomásánál 5 óra 13 perczkor van délután s egy percz mulva indul tovább. A mint a vonat a nevezett állomáson megállott a polgármester kiakart szállani a kocsiból s az ajtó kinyitásával bajlódott, a mint ezt a kalauz meglátta, oda ugrott s az ajtót hirtelen kitárta. *Bulyovszky* polgármester az ajtónak támaszkodva e hirtelen kinyitásra elvesztette egyensúlyát s a kocsiból a kavicsos porondra zuhant. Az ütődés oly erős volt, hogy bal vállában *kulcsontja eltört* s csak többek segítségével tudták a kocsiba vissza-

helyezni. A nagyváradi állomáson dr. *Moskovits* orvos karján lépett le a kocsiból s az ott megjelent ismerősök előtt kinos fájdalomokról panaszkodott. A baleset mindenféle nagy részvétet keltett a városban.

* **A színház építése.** Az építendő nagyváradi téli színház vízvezetéki és szellőztető berendezésére a város pályázatot hirdetett. Tegnap két megkeresés érkezett a városhoz, *Brindl* János budapesti gyáros, a ki a vigszínház hasonló készülékeit készítette, tervekét és leírást kér, hogy pályázhassék. *Zellerin* M. szintén budapesti gyáros pedig kéri, hogy szólítsa fel a város pályázatra. Ez a cég készítette az új országház, a kir. várak, több színház vízvezeték és szellőztető készülékét.

* **A kapuczinusok provinciálisa.** Az ausztriai és magyarországi kapuczinus-rend teljes számban összegyűlt konventje tegnap ült össze provinciális-választásra a kapuczinusok bécsi kolostorában. *Lukács Vitalisz* atyát, az eddigi provinciálíst újabb három évre megválasztották.

* **Jóváhagyta a miniszter.** Biharvármegye közgyűlése elhatározta, hogy 50 frttal belép a nagyváradi Szigligeti Társaság alapító tagjai közzé. A belügyminiszter ezen közgyűlési határozatot jóváhagyta.

* **Rablás egy lelkésznel.** *Laszku* Péter csarnóházi gör. kel. lelkész házában vakmerő rablótámadást követtek f. hó 17–18-a közti éjjel. Nyolcz bekormozott arcu paraszt ember betört házába s mig egy része a lelkészt, feleségét és a szolgálót tartotta a mellének szegezett fegyverrel rémületben, a többi rablók ez alatt átkutatták az egész házat s körülbelül 117 frt értékű holmit elvittek. A remeczi csendőrség eddig *Hoczupán* Vaszali, *Fomucz* Flóra esküllői, *Pintye* Tógyes és *Albuoz* Flóra pesterei lakosokat kerítette kézre, kiket sok gyanu terhel, hogy részesek a rablás elkövetésében. Ez ügyben *Resch* Mihály m.-telegdi csendőrőrmester vezeti a vizsgálatot.

* **Köszönet-nyilvánítás.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Ticzek* Károly ez. kanonok jászjakóhalmi plébánosnak, ki a jákóhalmi rom. katolikus iskola építésére ezer forintot adományozott, köszönetét nyilvánította.

* **Hirtelen halál a piacon.** *Keresztesy* Lajos nagyváradi csizmadia mester neje tegnap reggel fél 9 órakor a piacon összeesett s mire felemelték, már meg volt halva. A szegény asszony még pár pillanattal halála előtt teljesen egészséges volt s vásárolt a piacon. Hirtelen bekövetkezett halálát valószínűleg szív-szélhűdés okozta.

* **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter *Varju* Elemért a magyar nemzeti muzeum könyvtárához assistenssé kinevezte.

* **Lefőzte.** Ur: (Hosszu sovány ember, megszólít egy parasztot a ki tehenet hajt.) Ejnye gazd'uram, de sovány a tehene, bizonyára nem jól tartja!

Paraszt: (foghegyről). Hát az ur tán jobban tarja magát!

* **Hűtlen cseléd.** Beles Kis Tógyer cséffai illetőségű árva fiut kb. 20 éve, hogy magához vette *Terpesdi* Markovics Antal ináncsi földbirtokos, mint fiatal lovász gyermeket, kit megakart menteni az elzüléstől. A fiatal fiu oly jól viselte magát, hogy rövid idő mulva a *Markovics* család teljes bizalmát kinyerte, ugyanarra, hogy a család egyik legmegbizottabb cselédje volt. A f. hó 20-án jelentést tettek *Markovics* Antalnak, hogy a pénzét feltörték és a kamarát már több ízben felfeszítve találták, a melyből épen tegnap is nagy mennyiségű szalonát, bort és zsirt loptak el. Azonban egyik cseléd azt is bejelentette gazdájának,

hogy a több rendbeli lopást bizonyosan Kis Tógyer követte el, ki csak pár év előtt vette el az ináncsi bíró leányát az uraság jóvoltából, kitől az esküvőn is szépen kilelt tüntetve s ajándékkal elhalmozva. Markovics maga elé rendelte az oly sok éven át bizalmas cselédet, de az mindent tagadott, míg végre Markovics maga áthozta a gyapjui csendőr őrsre, a hol a csendőrség előtt nemsokára beismerő vallomást tett.

* **Jegyző választások.** Ottományban Kun Sándort választották községi jegyzőnek, míg érselendi közigazgató Horváth János lett megválasztva.

* **Ehenhalt jegyző.** Tegnap reggelre virradóra a csorvási vasúti állomás melletti utárkában halva találtak egy intelligens utast. Irataiból kitűnt, hogy Miky Árpád okleveles jegyző. Ambrus Sándor orosházi főszolgabíró elrendelte a bonczolást s az orvosok megállapították, hogy a gyomor teljesen üres, a szerencsétlen ember halála előtt napok óta nem evett. Valószínűleg az éhségtől gyötörve hanyatlott az utmenti árokba. Miky Árpád nemrég Kisujszálláson városi jegyző volt, de elvesztette állását. Azóta állást keresve bolyongott. Egyetlen egy krajczárt sem találtak nála.

* **Czigány furfang.** Rossz fát tett a cigány a tűzre, ezért a szolgabíró 25 botra ítélte. A more helynyugodott az ítéletbe, csak azt kérte, hogy ugy fekhessék a porolás alatt, a mint neki tetszik. A szolgabíró beleegyezett, mire azután a more le is feküdt — a leres alá.

Eltolonczolt képviselőjelölt.

Érdekes s mondhatni páratlanul álló határozatot hozott Gerő Ármin rendőrkapitány tegnap egy tolonczolási ügyben.

Az eset az, hogy a kolozsvári rendőrség kitiltott egy jogszigorlót Kolozsvárról s illetőségi helyére haza tolonczoltatni rendelte. A toloncz tegnap érkezett Váradra, s itt Gerő rendőrkapitány, amennyiben a tolonczolást *indokoltnak* nem találta, a tolonczoltatni megengedte, hogy az utját felügyelet alatt ugyan, de *saját költségén* folytassa tovább.

Erről az esetről különben távirati jelentés ment a belügyminiszterhez, s így valószínű, hogy az ügyben vizsgálat is lesz.

A tolonczot *Schwarz* Miksának hívják, jogszigorló, aki több hónap óta a kolozsvári betegsegélyező pénztárnak volt a titkára.

Maga Schwarz igen érdekes ember, Budapesten elvégezte a jogot, azután külföldre ment, bentazta Francia- és Angolországot miközben mind a két ország nyelvét elsajátította.

Egyik tette Schwarznak az volt, hogy Kolozsvárt fellépett képviselőnek *Hegedüs* Sándor ellenében, amely vállalkozása azonban kudarczczal végződött.

Néhány nappal ezelőtt Kolozsvárt a Hesi-féle gyárban a munkások sztrájkolni kezdtek, s a rendőrség ezt a Schwarz izgatásának tulajdonította s ezért megidézte, s rögtön kitiltották Kolozsvár területéről s eltolonczoltatni rendelték s daczára annak, hogy Schwarz ezen ítélet ellen felebbezett, azt rögtön végre is hajtották.

Schwarz érdekében egy ügyvéd s a betegsegélyező egyesület elnöke jártak a rendőrségen — de hiába.

A kolozsvári rendőrség eljárását különben jellemzi az, hogy Schwarzot zárt kocsihoz vitték Magyar-Nádasra, s csak ott ültették vonatra, s onnan jött erős rendőri fedezet alatt. A tolonczlevélre reá van még az is írva: *Biztos fedezet alatt tartandó.* Amit pedig csak kivételes esetekben irnak a toloncz levélre.

A rendőrkapitánynak Schwarz itt elpanaszolta a baját, s mivel Gerő a tolonczolást

elrendelhetőnek s indokoltnak nem találta, a tolonczolást megszüntette, azonban kötelezte Schwarzot, hogy illetőségi helyére Besztercebányára menjen.

Schwarz kijelentette, hogy illetőségi helyéről azonnal Budapestre megy, hol feljelentést fog tenni a kolozsvári rendőrség ellen.

Igazságszolgáltatás.

Elsinkófált 7000 forint. Nagy szenczácziót keltett az a hír, melyet tegnap ezen a czimen irtunk meg. *Michnyák* Mátyásnak *birói letétben* volt, de onnan csalárd uton megkaparintott 7070 frtja dolgában a bíróság szorgosan folytatja a vizsgálatot, keresve a szélhámos csalót. Gyanuba keveredett *Michnyák* volt ügyvédje, *Németh* Antal Károly, de még inkább az ügyvéd volt irnoka, *Sinai* Kornél, akit jól ismernek a büntető törvényeseken. Főképp az utóbbi ellen folytatják a vizsgálatot. Magától *Németh* Antal Károly ügyvédtől, kiről azt is irtuk, hogy *elmebajos* volt, ma a következő nyilatkozatot adta ki:

Elmebajomból 1889. évben teljesen ki-gyógyultam; azóta hála Istennek, ugy szellemileg, mint lelkileg és testileg teljesen egészséges vagyok. *Michnyák* Mátyásnak 7070 frtról szóló takarékpénztári könyve 1897. évi május hó 28-án vétetett ki a letéti pénztárból, s pedig 1898. évi november 24-ikén szállított Jászberényben, a foházba. Másfél évig volt tehát azon helyzetben, hogy takarékpénztári könyve holléte iránt magának teljes bizonyosságot szerezhesen. *Sinai* Kornél irnokom volt; a kivel folyó évi május 1-je óta minden összeköttetést megszakasztottam, csak még elszámolnia kellene velem, a mit azonban többszöri felszólításom és határozott ígérete ellenére eddig meg nem tett.

Tisztelettel

Németh Antal Károly,
ügyvéd.

Megemlítjük még *Németh* Antal ügyvéd (lakik: Erzsébet-körut 1.) nyilatkozatára, hogy az ügyben szereplő másik hasonló nevű ügyvéd s vele nem lakik.

Délvidéki gabona-uzsora. Bavanistéről táviratozzák: A Löwy Károly ellen gabona-uzsora miatt folyamatban levő pör tárgyalása során a törvényszék elrendelte Abonyi Henrik kubini ügyvéd kihallgatását, akire a panaszosok előadásában sok hivatkozás történt s aki ugy látszik, értelmi szerzője az egész bűnpörnek. Abonyi ezelőtt Löwy ügyvédje volt s az ő tanácsára foganatosította Löwy a végrehajtást a parasztek ellen. Mikor aztán nem képviselte többé Löwyt, a parasztekkel küldöttséget menesztett a miniszterhez. Érdeklődéssel várják Abonyi kihallgatását. Időközben kihallgatták Löchl Konrádot, Löwynek egyik ügynökét, aki azt valja, hogy a mikor a panaszokat fölvettek Kracon Józsa panaszost pandurokkal vitették a község házára, hogy panaszt tegyen. A tárgyalást *Pecha* elnök teljes objektivitással vezeti.

A nagyváradai kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

2323 Mózes József s. t. hatóság elleni erőszak, — helyben hagyva.

2920 Rézműves s. t. rablás, — részben megváltoztatva.

2921 Sáska Flóra Lőrincz lopás, — részben megváltoztatva.

2327 Szilágyi Gáspár testi sértés, — részben megváltoztatva.

2330 Özv. Nikodem Jánosné becsületsértés, — helyben hagyva.

2356 Palotás Imre rágalmozás, — feloldva.

2703 Kozma Pável s. t. testi sértés, — rendezet.

2861 B. Nagy József sikkasztás, — részben megváltoztatva.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Szombat: *Utazás egy apa körül.*

d. u: *Jani és Juczi.*

Vasárnap este: *Utazás egy apa körül.*

Utazás egy apa körül.

Az orfeum és czirkusz kezét fogva nagy tért kezd hódítani a fabódében, a művészet és a kolozsvári nemzeti szintársulat nagyobb dícsőségére. Mert a tegnapi utazást mindennek lehet nevezni, csak színműnek nem. Muzsikaszóval kísért vásári komédia, melyben ballerinák, czirkusz-ló, evezősök, kerékpárosok, nemzetközi kasszabetörők, légtornászok stb. stb. — szerepelnek, sőt még Iványi cigánykereket is hányt karéneik közben; s mindez tartott 1/4 12 óráig.

Zenéjében itt-ott szólal meg egy-egy figyelem gerjesztő melódia, nagy részben pedig egész az alvásig andalító.

Igazán sajnálattal kell nézni egyelőre telt, majd később üres háznak is, hogyan rakják rá a társulat jó tehetségeire a selejtesnél selejtesebb szerepeket, mint valami kényszerzubbonyt.

Ami magát az előadást illeti, az dicséretet érdemel.

Székely Irén, *Nyárai*, *Vendrei* igyekeztek eleveníteni a darabon, de »golya madár a megmondhatója, hányszor bukik a . . .«

Komlósi Emma inkább tolettjeivel hódít, mint énekével, a melyre ráférne még nagyon sok iskolázás.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: *Neidegg*, fordította: *Szirtes*.

59

— Igazán kevélység sugallaná ezt? — kérdezte kételkedve. — Azt hiszem, nem; ennyi pénzzel a kezemben igazságtalanságnak vélem, hogy még szegényebbeket fosszak meg a segítségtől. Már most képes leszek mindennapi kenyeremet megkeresni. Azonban egy kérésem volna, doktor ur . . . — akadozott — kegyednek is . . . meg akarnám téríteni költségeit.

— Az Isten szerelmére, kisasszony, mi jut eszébe? Ne fosszon meg az örömtől, hogy valakivel jót tehettem.

— Dr. ur nem tudja milyen érzés az, elfogadni olyasvalamit, a mire az ember nem tarthat számot.

— Vajjon nem tartozunk-e mindnyájan egymást segíteni? De ha már meg akar jutalmazni, ajándékozzon rajzai közül egyet nekem. Tudja már mily sokat érnek. Én tehát, a mint látja, uzorát követelek.

A leány leirhatatlanul bájos mosolylyal tekintett Ganermannra, mintha mondani akarná: beszélj csak, beszélj csak, te! jószágos férfi, látom én a lelkedet! Elővette mappáját és Ganermann elé tette. Ganermann még egyszer átnézte azokat. Többnyire tájképek voltak. Különösen megragadta Ganermann az egyik vázlat, mely a multkor kikerülte figyelmét. Véleménye szerint rendkívüli alkotó erővel és szellemesen papirra vetett hangulatkép lehetett. Elég kietlen vidéken alacsony halom tetején, nagy fák árnyékában kis kápolnát ábrázolt, melyet a sötét felhők mögül esti napsugár aranyozott meg.

— Ez különlegesen szép, — mondá — csodálom, hogy a multkor fel nem tűnt.
— Akkor még nem volt ott.
— Mit akar ez ábrázolni?
— Emlékezetből festetem, — felelt kitérőleg.
— Megkaphatom?
— Ezt? — szólt gondolkozva. — Igen... nem... Hagyja it nekem néhány napig és le fogom kegyednek másolni.
— Nagy szerénytelenség volna tőlem kegyednek annyi fáradságot okozni.
— Nem fáradott-e doktor ur hasonlithatatlanul többet értem? — felelt kedves mosolygással. — Hagyja itt doktor ur a címét és elküldöm.

— Nem szabad érte jönnöm?
A leány tanakodott önmagával.
— Három-négy nap alatt elkészül; azután újra megkezdem óráimat, akkor pedig már senki sem talál itthon, még jótévőim sem, — tette hozzá meleg hanghordással, hogy a visszautasítás ridegségét enyhítse.
Ganermann kénytelen volt neki igazat adni. Védetlen volt és elhagyatott, tehát az okosság parancsolta neki, hogy mindent kerüljön, a mi jó hírnevére árnyat vethetett volna; mint magános leány nem fogadhatott férfiakat. Ganermann helyeslőleg meghajította magát:
— Nem adhatná le a vázlatot Rösler né őnagyságánál számomra.

— Ah, igen! — felelte élénken, — az volna a legjobb! De doktor ur, még meg sem köszöntem ama hasonlithatatlan jótéteményét, hogy engem a tanácsosné kegyeibe ajánlott. Szóval ki nem fejezhettem, mi volt ő nekem abban a szomorú időben.

— Igen örülök neki, kisasszony; biztosra vettem, mert Rösler né nagytekintélyű asszony. — és amellet áldott jólelkű és őszinte. Akárhányszor helyére igazította fejemet.

— Kegyednek? Én azt hiszem, hogy feje is, szive is a rendes helyén van.

Rodenau kisasszony elpirult.
— Az ember fejébe néha-néha befészkelődik a kevélység gonosz szelleme, azt iparkodott Rösler né őnagysága kiűzni. Ő tanított meg reá, hogy köszönettel fogadjam a jótéteményeket, ne pedig panaszkodva, hogy miért szorultam reájuk. Ismételte előttem, a mit már el akartam felejteni, hogy az élet nem teher, hanem értékes adomány, melyet tudni kell helyesen használni. Ő figyelmeztetett reá, hogy ne veszítsem soha bátorságomat és a jó Isten a jó emberek által igazán meg is segített.

A leány erélyes szavai Ganermannra is jótékony hatást gyakoroltak. A szegény nem is hitte volna, hogy jótévője is bátortásra szorul, ugyanis néha-néha azon a ponton állt, hogy elveszti minden reményét.

— Nekem is gyakran jó tanácssal szolgált Rösler né, — szólt Ganermann fölkelve. — Meg vagyok róla győződve, hogy kegyed ezután is teljes bizalommal folyamodhatik hozzá. Most pedig áldja meg és őrizze a jó Isten, kedves kisasszony, ne felejtkezzék meg az én festményeiről.

(Folyt köv.)

TAVIRATOK.

A miniszterelnök Budapesten.

Budapest, július 21. (Saját tud. táv.) Széll Kálmán miniszterelnök egy napra Budapestre érkezett.

Császárok találkozása.

Budapest, július 21. (Saj. tud. táv.) Vilmos német császár és II. Miklós orosz czár — mini hírlík — Darmstadtban találkozásra jönnek össze. A találkozás ideje augusztus 6.

Öngyilkos járásbíró.

Szeged, július 21. (Saját tud. táv.) Dr. Neumann Lajos a nyitrai öngyilkos

albíró ezelőtt öt héttel neveztetett ki Szegedről, hol törvényszéki albíró volt. A mint a vizsgálat kiderítette, csak 200 forintot sikkasztott s ez volt öngyilkosságának oka.

A fölnégyelt bankó miatt.

Budapest, július 21. (Saj. tud. táv.) Tarnopolból jelentik ezt; egy kis lengyel faluban történt ez a borzalmas eset: Egy paraszt ötvenes bankót adott játszani kis öt éves fiának. A kis fiu forgatta egy ideig a bankót s aztán így szólt az apjához:

— Adjon még, egyet!

— Nincs több fiam! felelt az apa.

A fiu erre négyfelé vágta a bankót, a min az apa annyira feldühödött, hogy egyetlen baltacsapással a gyermek fejét leszelte. Anyja ennek hatása alatt szív-szélhűdésben összerogyott és meghalt, apja pedig felakasztotta magát.

Bűnös asszonyok.

Budapest, jul. 21. (Saját tud. táv.) Lugsórol távirják, hogy a városban óriási feltűnést keltett 8 nő letartóztatása. Elfogatásuk oka az, hogy egy *Kolosy* nevű szülész nő közreműködésével bűnös üzemeket követtek el.

A belgrádi merénylet.

Zimony, július 21. (Saját tud. táv.) A röktönitő bíróság a mai első ülésen tanácskozott s a merényletnek nem tartozó dolgokat a rendes bírósághoz teszi át.

A német császárné állapota.

Berchtesgaden, jul. 21. A német császárné állapotáról a következő orvosi jelentést adták ki: A tegnapi nap általában megnyugtató volt. A sérülésből származó zavarok az eltelt idővel arányban csökkennek és nem okoznak lényeges nehézségeket. (Magy. Táv. Ir.)

Személyi hír.

Wiesbaden, jul. 21. A dán király folyó hó 25-én vasárnap innen Münchenen át Gmundenbe utazik, a hová hétfőn délután érkezik meg. (Magy. Táv. I.)

A katonai bíraskodás reformja.

Bécs, július 21. (Saját tud. távirata.) Katonai körökből hírlík, hogy a katonai bíraskodás reformjának még e hónapban tervezett végrehajtása még egy ideig elhúzódik. Ennek oka — mint mondják — államjogi viszonyokbam keresendő.

A persa sah köruton.

Bécs, jul. 21. (Saját tud. távirata.) A perzsa sah elhatározta, hogy a párisi kiállítás meglátogatására Európába jön s ez alkalommal a bécsi udvart is meglátogatja.

A Cärevic halála miatt.

Budapest, július 21. (Saj. tud. táv.) Londonban több lap jelenti, hogy *Ois-mann* az elhunyt *György* orosz trónörökösnek hadsége agyonlőtte magát, mivel a Cärevicset neki kellett volna a végzetes kerékpár utján elkísérni. — A

czár e kötelesség-mulasztásért szigoruan akarta büntetni s ez elől menekült a halálba.

Franciaországi események.

Páris, jul. 21. A Lanterne határozottan azt állítja, hogy annak idején színleg összeesküvést szöttek Dreyfus megszabadítására, avval a szándékkal, hogy őreinek egyike megöli őt, ha követi az összeesküvőket. A lap továbbá elbeszéli, hogy Dreyfusnak táviratot küldtek, a mely azt tartalmazta, hogy felesége lebetegedett. — Gonda tábornok a Matin-hez levelet intéz és tiltakozik Esterházy-nak az ő személyére és Boisdeffre tábornokra vonatkozó elbeszélései ellen. Gonse tábornok egy barátja azt mondta egy interviwben, hogy Du Paty és Henry két tábornok tudta nélkül különféle piszkos ügyeket hoztak egymással összekötésbe. (Magy. Táv. Ir.)

Spanyol ügyek.

Madrid, jul. 21. A képviselőházban Silvela miniszterelnök az összes pártok támogatását kérte az államadósságokról szóló törvényjavaslat elfogadása céljából és kiemelte a javaslat óriási fontosságát. Az ellenzéki pártok vezeterei és a konzervatív disszidensek a törvényjavaslat mellett nyilatkoztak. A kisebbség összes pártjai, még a köztársaságiak is beleegyeztek a tranzakcióba.

Madrid, jul. 21. Corunai jelentések szerint a halarusok ott az adó ellen tettek, Betanzosban hasonló tüntetések voltak. A tüntetők a pénzügyőrség épületét továbbá a polgármesternek és egy községtanácsosnak a házat felgyújtották. A városba csapatokat küldtek. (Magy. Táv. Ir.)

Külföldi hírek.

London, jul. 21. A Times jelenti Pekingből f. hó 19-iki kelettel: A módosított területi szabályzatokat, melyek a sanghaji nemzetközi letelepedés kiterjesztett területének a nem kínai lakosság municipalitásának igazgatása alá rendeléséhez szükségesek, az összes követek a francia és az orosz kivételével fentartás nélkül aláírták. A francia követ csak avval a fentartással akart csatlakozni, hogy az 1896. évi szerződés épségben marad. Az orosz követ támogatja ezt az álláspontot.

Konstantinápoly, jul. 21. Sosztak orosz ezredes folyó hó 21-én átadja Rethymno igazgatását a krétai hatóságoknak. György király kívánságára Sosztak ezredes azután Athénbe utazik, hogy a királynak jelentést tegyen.

Vej-Haj-Vej, jul. 21. A Bonaventure nevű angol czirkáló Cornilotnál (?) zátonyra jutott. Alig van ráremény, hogy a hajót kiszabadítják.

Pretória, jul. 21. A volksraad ma ismét tilkos ülésre gyűlt egybe. Biztosra veszik, hogy ismét a dinamitmonopoliumról tanácskoztak, azonban úgy látszik határozathozatalra nem került a dolog.

New-York, jul. 21. Mint itt, mind Brooklynban teljes nyugalom van. A metropolitán vasutnak 2-ik és 6-ik avenuen

lévő vonalai kivételével az összes vonalakon megkezdődött a forgalom. A felügyelő rendőrök nagy részét visszavonták. A sztrájkolók még mindig remélik, hogy a sztrájkból győztesként kerülnek ki. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Mire ügyeljünk a vetésforgó berendezésénél.

A okszerű gazdálkodásnak egyik főfeltétele az, hogy a termelés szervezésénél bizonyos tervszerűséget kövessünk, mert a kulturtörvények természete, igénye, kívánalma más és más. Olyan gazdálkodási tervet kell tehát készítenünk, a melyben ezen különböző igények kielégítést nyernek, Ezen gazdálkodási terv a növénytermelési ág szervezésére ép úgy vonatkozik, mint az állattartásra, sőt miután a gazdálkodás tulajdonképeni alapját a növénytermelés képezi, ezen utóbbi előbb méltatandó.

A növénytermelési ág szervezésénél tisztában lévén a termelendő növények minőségével és azok arányával. a vetésforgó berendezésénél a következőkre kell ügyelni:

1. Miután a legtöbb gazdaságban az őszi babonafélék termelésére helyezik a súlyt, az őszi gabonafélék pedig nagy igényű növények, ezeknek oly helyet kell juttatni a vetésforgóban, hogy igényük teljesen kielégíthessék. Előveteménye vagy egy takarmány-növény pl. lóhere, zabosbüköny vagy pedig egy korai kapás-növény, vagy végül vetjük ugarba. Jó helyet fog találni az őszi gabona ezen növények után azért, mert ideje-korán kerülnek le a talajról s így módunkban áll a földet az őszi gabona alá kellően előkészíteni, de másrésztől jó helyen lesz azért is, mert az említett növények alá rendszerint istállótrágyát használnak, a föld tehát jó állapotban marad vissza s valamely foszfordús műtrágya alkalmazása által a gabonafélék termését ily beosztás mellett megkészszeresíthetjük. Műtrágya használata esetén a szuperfoszfátot a vetésszántás előtt adjuk, kat. holdanként 150 kg. mennyiségben.

2. Tavaszi gabona előveteményeként kapás növényt fogunk használni, mint pl. trágyázott takarmány-répat, burgonyát, vagy kukoriczát.

3. A takarmány és kapás növényeket pedig gabonafélék után fogjuk termelni.

4. A közvetlen istállótrágyázást első orban a takarmánynövényeknél, majd a kapás és ipari növényeknél alkalmazzuk. Takarmánynövényeknél azért, minél több tápanyagot talál a takarmány a földben, annál szebben, erőteljesebben fejlődik, annál nagyobb termést ad s minél nagyobb a termés, annál több állatot tarthatunk, minél több az állat, annál több lesz a trágya s így annál többet hordhatván ki szántó-földünkre, egyéb növények termését is növeljük. Kapás és ipari növényeknél pedig azért kell trágyát használnunk, mert azoknak termelése a mai viszonyok között csak akkor fizeti ki magát, ha nagyon bő termést adnak; a bőtermést pedig csakis trágyázással idézhetjük elő s ez okból e növényeknél elegendő istállótrágya hiánya esetén a műtrágyákat feltétlenül kell alkalmazni, mert csakis e két trágyanemnek együttes alkalmazása képes jövedelmező termést előállítani.

Végül 5. ügyelnünk kell arra, hogy a föld megmunkálását a különböző növényeknél idejekorán végezzük el s különösen arra, hogy tavaszi vetemények alá a szántás még ősszel legyen eszközölhető.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántul eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, július 21.

Az irányzat nyugodt.	
Osztrák hitel	378.80
Magyar hitel	387.—
Allamvasut	346.25

Rimamurányi	301.50
Magyar jelzálog	244.75
Salgótarjáni	331.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	953.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Délivasut	65.08

Határidők.

Budapest, július 21.

Készáru buzában az irányzat lanyha volt 18,000, mm. forgalom mellett az árak változatlanul jegyeztettek.

Buza áprilisra	8.80
Buza októberre	4.68
Tengeri jul.	6.62
Rozs ősze	5.43
Zab ősze	4.70
Tengeri augusztusra	

Bécs, július 21.

Az irányzat nyugodt.

Osztr. hitel	882.30
Magyar hitel	888.25
Allamvasut	843.50

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. július 21-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.—
Magyar koronajárdék	96.30
Magyar vasuti kölesön aranyban 4,1/10%	120.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2,1/10%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.25
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	95.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	96.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölesön	161.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	138.50
Osztrák járdék papirban	100.40
Osztrák járdék ezüstben	100.20
Osztrák járdék aranyban	119.25
Osztrák korona járdék	100.50
Osztrák államsorsjegyek	139.—
Osztrák magyar bankrészevény	910.—
Magyar hitelbankrészevény	388.25
Osztrák hitelintézeti részevény	382.20
Párisi vista	343.25
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	9.55
Németbirodalmi márka	58.90
London vista	120.70
20 márkásarany	11.78

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Evadberlet 81. szám. Kiszberlet 81. szám.
(Páratlan sz.) (Páratlan sz.)

Ma szombaton, 1899. július 22-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

itt másodszor:

Utazás egy apa körül.

Operette 5 képben. Irták: Cottens és Gavault. Fordították Fái J. Béla és Makai Emil.

SZEMÉLYEK:

Burnette	Török Károly
Plumetné	K. Árpási
Francine, leánya	Székely Irén
Diána, énekesnő	Komlósi Emma
Gontran de Présalé	Bónis Lajos.
Adhemár	Kassai K.
Robert de Boileuri vicomte bob	Nyárai Antal
Mongrapin	Vendrei F.
Troupardin, nyug. százados	Vágó Béla.
Czigneboeuf, gyógyszerész	Váradai M.
Eulália, felesége	Váradiné
Gusztávné, volt rózsaleány	Holló Etel.
Községi bizalmi férfi	Fehér József.
Gólya	Leővey Leo.
Virág	Heltai N.
Csima	Iványi A.
Kajla	Szabó D.

Tánczosok, csolnakosok, csaposleányok, tűzoltók, nép.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Tállásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I., II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár.

földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 80 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, vasárnap, 1899. július hó 23-án.

Délután 4 órakor. Fél helyárrakkal.

A KUKTA KISSASSZONY.

Énekes bohózat 3 felvonásban. Irtá: Márkus J.

Este fél 8 órakor. Rendes helyárrakkal.

Itt harmadszor:

Utazás egy apa körül.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala.

14013/1899.

Arverési hirdetmény.

Nagy-Várad város rendőrkapitányi hivatala, mint I-ső foku iparhatóság részéről közhírré tétetik, hogy a Bartsch Arthur kézi zálogüzletében Nagyváradon fő-utcza 273. sz. a. háznál levő kézi zálogüzletében, 1899. évi augusztus hó 4-ik napján reggel 8 órától kezdődőleg nyilvános árverés fog tartatni, melyen 228. darab elzálogosított tárgy fog árverés alá kerülni.

Az iparhatóság részéről az árverésnél a felügyeletet az 1881. évi XIV. t. cz. 4 §-a értelmében Kápolnay Gyula r. biztos fogja teljesíteni.

Az elzálogosítók ezen árverésről azon figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árverés alá bocsájtandó tárgyak tétel számai ugy a rendőrkapitányi hivatal hirdetési tábláján, mint a kézi zálog üzlet helyiségének ajtaján kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1899. július 18-án.

Gerő,
tb. főkapitány.

Eladó új házak.

Nagyváradon, Olaszi város részben József-utczában, a törvénykezési palota mellett levő üres telkemre két, esetleg egy önálló laképuletet építek.

Az egyik épületben 6 szoba, fürdőszoba, cselédszoba, előszoba és mellékhelyiségek, a másik épületben 5 szoba, fürdőszoba, cselédszoba, előszoba és mellékhelyiségek lesznek.

Mínt hogy ezen házakat főképen eladásra építem. Felhívom mindazokat, kik a fenti leírásnak megfelelő házat venni óhajtanak, hogy ezen szándékukat velem közöljék.

Előzetes megegyezés esetében a tervek vevő igényei szerint módosíthatók.

Nagyvárad, 1899. július 22.

Sztarill Ferencz.

(202.) 1—1

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

